

LUDOVİK ČERNEJ:

Dr. Pavel Turner.

Življenjepisna črtica

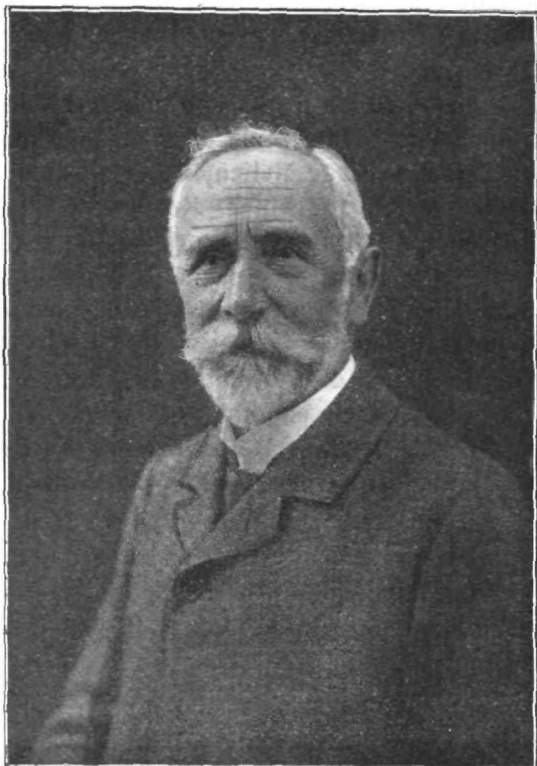
jubi otroci, dobro si oglejte sliko dr. Pavla Turnerja! In ako bi ta slika ne bila prav jasna, čitajte tem pozornejše moje vrstice!

Dr. Pavel Turner je moj ožji rojak, Framčam.¹ Odlični in slavni ljudje so že bivali v divnem kraju moje mladosti, mojih najlepših sanj, a najodličnejši mož, ki ga je doslej rodila Framska župnija, je doktor Pavel Turner.

Visoko na zelenem Pohorju v prijazni Planici (Planinici) je lep Turnerjev dom. Tam je tekla našemu Pavlu pred 70 leti zibelka. Tam je dihal krepki in zdravi zrak pohorski, tam je trgal prve pi-sane cvetice in je tekal kot deček za obilo čredo svojega ljubega očeta.

Kdor pozna naše čarobno-krasno Pohorje, pač lahko umeva, da ga ljubimo z vso svojo dušo. A bolj ga ne more ljubiti nihče, ko ga ljubi dr. Turner! Koliko sveta je videl, ki ga poznamo mi samo na zemljevidu, najslavnejše dežele, najimenitnejša mesta, a njegovo srce je ostalo zvesto našemu slovenskemu Pohorju. Vsak virček daleč naokrog mu je znan in vsako starejše drevo ga spominja na najlepše dni zlate mladosti. Seveda, marsikaterega drevesa že več ni, in dr. Turner ti potoži: „Tukaj-le je stalo —“.

V Planici blizu Turnerjevega doma je zdaj čedna enorazredna šola. Takrat je še ni bilo, saj je bil v Framu, kjer se dviga zdaj ponosna, dvonadstropna šola, samo en razred. In semkaj je zahajal Pavlek dan za dnevom, dobro poldrugo uro hodá iz Planice. Prostovoljno je prihajal; zakaj takrat še ni bilo šolske obveznosti, kakor je sedaj, in prihajal je točno in redno, poleti in pozimi,

Dr. Pavel Turner.

¹ Fram je lepa podgorska vas, ki leži na vzhodnem podnožju Pohorja med Mariborom in Slovensko Bistrico.

tudi v največjem snegu! Še zdaj rad pokaže kako mesto, kjer se je komaj izkopal iz zameta. Kolikokrat bi bil lahko dobil hladen grob! — — —

Povedati moram, da je bil dr. Turner sošolec moje rajne, nepozabne matere, ki mi je že kot otroku mnogo o njem pripovedovala, ko me je za uk navduševala.

V Framu je bil takrat učitelj slavni Domanjko. Tega moža se je spominjala moja mati do svoje smrti vedno s posebno častjo kot svojega največjega dobrotnika poleg staršev. In spominjal se ga je vsak boljši učenec, a kako ga časti dr. Turner, vam povem pozneje. K Domanjku je hodil Pavlek v šolo. Ni se učil posebno lahko, a učil se je vestno in vztrajno!

Ko je dorastel, je stopil iz šole in pomagal očetu pri gospodarstvu. Ko pa je prišla zima, ga ni vzdržalo doma in prišel je zopet v šolo. Otroci so se čudili, učitelj Domanjko pa je rekel: „Zapomnite si, Turner bo še enkrat velik gospod!“

In blagi mož je trdil prav. Pavlek je šel študirat. Učil se je pridno in vestno in postal je doktor in odličen učenjak. Govori gladko in mnogo jezikov in s svojim čilim duhom je proniknil v globočino neizčrpne modrosti. — Marsikaj lepega in imenitnega je spisal pod imenom „Ahasver“, t. j. Večni Žid.

Zakaj pa se je tako podpisoval? Dr. Turner bi bil lahko dobil kako odlično mesto kot profesor, a on ni služil nikdar v kaki javni službi. Bil je ves čas svojega življenja do starosti le domač učitelj in vzgojevalec pri raznih visokih rodovinah. Kot tak je mnogo potoval po svetu in nikjer ni imel stalnega doma, kakor pripoveduje bajka o Ahasveru. Odtod torej njegov izmišljeni podpis. Da pa ne bodete, ljubi čitatelji, morebiti podcenjevali moža zaradi njegove službe, vam povem, da je imel pri mejnem grofu Pallaviciniju na Moravskem, kjer je nazadnje poučeval sinova za celo gimnazijo, tako, da sta hodila samo k izpitom, če se ne motim, 4000 kron letne plače poleg popolne knežje postrežbe! Toliko denarja zasluži ljudski učitelj, ki se peha s 100 otroki, jedva v dveh ali treh letih! Nekateri ljudje pač le znajo bolj ceniti, nego plačevati učiteljevo delo.

Ker je ostal dr. Turner samec, si je prihranil precejšnje imetje. In to imetje je prinesel domov na slovensko zemljo.

V Mariboru si je v bližini sadjarske in vinorejske šole uredil posestvo z vzornim vinogradom, a v Framu si je postavil lepo vilo s krasnim razgledom na Pohorje.

Tukaj diha zopet čisti pohorski zrak, tukaj strmi sam mnogokrat ure in ure zamaknjen v tisti svet, ki ga je tako goreče ljubil kot otrok in ki ga ni pozneje pozabil nikjer in nikoli.

Solze so mi silile v oči, ko smo bili pred leti skupaj na cerkvanju (žegnanju) pri sv. Arehu na vrhu Pohorja in sem gledal, kako je po dolgem času stiskal svojim ljubim Pohorcem roke, on, ki je občeval desetletja večinoma s samimi plemenitaši. In v svojem srcu sem čutil tedaj vso resnično veliko plemenitost njegove slovenske duše.

Dr. Turner zna kot učitelj ceniti težavni učiteljski poklic, in jaz ne poznam človeka, ki bi bil nam učiteljem tako odkritosrčno naklonjen, kakor je on.

Svojemu učitelju Domanjku je postavil na lepem, skoraj bi rekel, idiličnem framskem pokopališču, kjer že spavajo naša najljubša in najdražja bitja, dragocen spomenik z lepim napisom, ki se konča:

„Svojemu blagemu in nepozabnemu učitelju postavil

*hvaležni učenec
dr. Pavel Turner.“*

Takega spomenika nima vsak slovenski učitelj. Ko bi le imel vsaj enega takega učenca!

Pa tudi slovenska učeča se mladina ima malo tako iskrenih prijateljev, kakor je dr. Turner. Koliko dobrega je že storil framski šoli in dijakom! A koliko je žrtvoval za dobrodelne namene, že menda sam več ne pomni.

Njegova prevelika skromnost je kriva, da je pravkar celo natihem praznoval svojo sedemdesetletnico. Samo Framčani, ki so ga že pred leti izvolili za častnega občana, so se ga spomnili ter se mu poklonili, želeč mu od srca, da bi še dolgo užival sad svojega truda!

Jaz pa kot njegov čestilec izza mladih nog sem napisal to črtico tebi, draga slovenska mladina, v zgled in posnemanje!

Kužek se uči branja.

